

TAZ#2015

THEATERAANZEE.BE OOSTENDE 30/07 - 08/08

JURYVERSLAG JONG THEATER TAZ#2015

De jury zag grote diversiteit in de 17 voorstellingen: van dans over teksttheater, naar performance, circus en cabaret. Er zijn ongeveer 300 voorstellingen bekeken. Wie in de selectie zit, heeft die plek zeer hard verdiend.

De curatoren hebben ambitieuze projecten uitgekozen van grote ensemblevoorstellingen tot voorstellingen met vergaande onderzoek, van publieksvriendelijk tot conceptueel, van puur tekst tot uitgesproken visueel, van repertoire tot nieuw materiaal. De zoektocht naar een nieuwe theatertaal leidt er toe dat men de bestaande en gekende theatertraditie tracht te herformuleren. Een gewaardeerde poging.

Makers laten zich uitdagen door de locatie. De jonge makers tonen een grote flexibiliteit en passen zo nodig hun voorstelling aan de gekozen plek aan.

Buiten één uitzondering heeft weinig intercultureel werk de selectie gehaald. We kijken uit naar een kentering op dat vlak. De jonge makers staan geëngageerd in de samenleving. Het is zelfs een spreidstand tussen overgemediatiseerde intimiteit en grote geopolitieke kwesties, er is een verwevenheid tussen historisch epos en het extremisme vandaag.

Het zoeken naar intimiteit en het contact met elkaar en met het publiek laat zich in bijna alle voorstellingen zien en voelen. Het leidt tot reflectie waarbij duidelijk vrouwen het initiatief nemen. Soms lijkt het alsof de onmogelijkheid om contact te maken leidt tot nadenken over intimiteit: een dramatische wending.

The Lover (Bára Sigfúsdóttir)

The Lover werd reeds geselecteerd voor de komende Circuit-X-reeks, maar in een andere vorm: **Sigfúsdóttir** heeft de performance sterk aangepast aan de locatie op Theater Aan Zee. De jury was erg onder de indruk van de manier waarop de loods werd bespeeld: er werd mooi gebruik gemaakt van de natuurlijke lichtinval van de locatie en de manier waarop het publiek zich door de ruimte kon bewegen. Vanwege de pilaren in de ruimte ontstond er een sterk contrast tussen de industriële omgeving en de dierlijke choreografie, waardoor je je af en toe in een bos waande. De uitgepuurde bewegingstaal kwam vanwege Sigfúsdóttirs beheersing en concentratie goed tot zijn recht. Ook de keuze voor het gebruik van geluid was een gelukkige: de soundscape en de geluiden van de tegels waarover het publiek zich verplaatste leverden een mystieke, tegelijk natuurlijke en bovenaardse sfeer op. Het maakt zeer nieuwsgierig naar de zaalversie, die op het Theaterfestival te zien zal zijn.

Röven/Copycat (NONO C.)

NONO C. kwam met twee volledig verschillende creaties naar Theater Aan Zee. De eerdere performance, **Röven**, was voornamelijk esthetisch geslaagd – de jury was vooral te spreken over de muzikale begeleiding en de technisch sterke uitvoering van de choreografie. Gudrun Ghesquière en Chanel Selleslach weten een mooie, zusterlijke intimiteit te creëren die een kinderlijke speelsheid in zich draagt, en weten hun locatie met minimale middelen (weinig meer dan een ladder en een gordijntje) ook iets sprookjesachtigs mee te geven. De jury miste echter wel wat frictie en dynamiek in de voorstelling: vanwege de consequent vastgehouden toon komt de kijker misschien te weinig voor verrassingen te staan.

Het veel rauwere **Copycat** is een overtuigende volgende stap in het artistieke proces van de makers/performers. Ghesquière en Selleslach hebben zich duidelijk laten inspireren door choreografe Lisbeth Gruwez, die ook als hun coach fungeerde in het proces. Ze hebben de gekozen vorm sterk en consequent weten uit te werken: de jury was met name onder de indruk van de manier waarop de choreografie steeds intensiever wordt zonder dat de dansers een moment terugschakelen, en hoe de bewegingen steeds lichtelijk veranderen en nooit letterlijk worden gekopieerd. Het deed denken aan metronomen die langzaam beginnen samen te lopen. Vooral in de stille passages worden de geluiden van de bewegingen en de ademhaling steeds overheersender, wat een prachtige ‘soundscape’ oplevert. Het leidt op een volstrekt organische wijze tot een ontroerend slotbeeld waarin de dansers eindelijk in elkaars armen tot rust komen.

The Goldberg Chronicles (Lisaboa & Kuiperskaai)

De indrukwekkende ambitie van de makers van **The Goldberg Chronicles** is van iedere seconde van de voorstelling af te lezen. Regisseur Lisaboa Houbrechts hanteert een vorm die afwisselend doet denken aan het werk van Jan Lauwers en, verder terug, dat van Kurt Weill: een zeer expressieve mengeling van verschillende (speel)stijlen, muziek, beeldend werk en tekst. De waanzin die op het speelvlak ontstaat is soms afstotelijk, maar zorgde er tevens voor dat de jury steeds gefascineerd bleef kijken naar de voorstelling. De makers verdienen lof voor de manier waarop ze hun voorstelling hebben omgezet naar de locatie en voor het feit dat ze steeds aan **The Goldberg Chronicles** bleven sleutelen tijdens het festival; de verschillende juryleden hebben in zeer reële zin ook verschillende voorstellingen gezien. Hoewel de coherentie van de performance nog wat te wensen overlaat (Houbrechts moet wellicht nog wat meer “method in the madness” vinden), waardeert de jury de experimenteerdrift van dit jonge collectief enorm.

[The Machine] (Orion Maxted)

De kracht van **[The Machine]** ligt in de bedrieglijke eenvoud van het concept. Het is tegelijkertijd een performance en een showcase van een methodiek, een letterlijke performancemakende machine. Vanwege deze sterk conceptuele insteek ligt het gevaar van een hermetische publiekservaring op de loer, maar **Maxted** en zijn spelers weten die valkuil schijnbaar moeiteloos te omzeilen: door de speelstijl, die op sterke wijze

balanceert tussen ernst en kolder, weten de performers een mooi evenwicht te treffen. Vanwege de manier waarop Maxted zijn spelers instrueert (met lichtelijk gevarieerde rollen voor iedere individuele performer) ontstaat er vanzelf een spel over taal, betekenis, communicatie, (non-)conformisme en “the sheer joy of spontaneous invention”. Nu ja, *bijna* vanzelf: de taalgevoeligheid en het improvisatievermogen van de ijzersterke spelers mogen zeker niet onvermeld blijven.

SOLACE (Hannah De Meyer)

In *Solace* (wat ‘troost’ betekent) staat de ongrijpbaarheid van intimiteit centraal. Vanwege de prikkelende wijze waarop de voorstelling feit en fictie door elkaar laat lopen ontstaat een schurende vertelling over de weerbarstige verhouding tussen (zelf)reflectie en aantrekkingskracht, tussen kwetsbaarheid en controle en tussen Psyche en Amor. De performance kent een gevarieerde vorm, waarin geschakeld wordt tussen o.m. dagboekfragmenten, sms-contact en een letterlijke transcriptie van een dronken gesprek. Door het gebruik van al deze tekstbronnen weet Solace ook vragen op te roepen over hoe moderne communicatiemiddelen de beleving en invulling van intimiteit beïnvloeden en sturen, en dit levert een zeer sterke, geraffineerde tekst op. Er wordt wel eens gezegd dat er niets moeilijker is dan jezelf spelen, maar **De Meyer** en haar tegenspeler **Bram Suijker** slagen er vanwege hun kwetsbare doch beheerste spel in om hun ‘personages’ in al hun complexiteit voor het voetlicht te laten komen. De twee spelers zetten zo een tragische reconstructie neer, die tegelijkertijd niet gespeend is van humor, en die op hoogst intelligente wijze moderne man-vrouwverhoudingen onder de loep neemt.

Kokokito (Louis Vanhaverbeke)

In *Kokokito* trekt **Vanhaverbeke** met geluid en objecten een hele wereld op. Vertrekkend vanuit zijn eigen zoektocht naar een artistieke vorm bespeelt hij steeds meer betekenislagen naarmate de voorstelling vordert en komt met name de relatie tussen klank en betekenis centraal te staan. Wat de jury opviel was de uitstekende timing en sterke muzikaliteit van de performer – aan het contrast met een zekere onhandigheid of schuchterheid ontleent de voorstelling zowel haar humor als haar pathos. *Kokokito* is continu verrassend vanwege de manier waarop Vanhaverbeke met taal, muziek en voorwerpen speelt, en de performer zelf is een extreem aangename, maar nooit ironiserende aanwezigheid op het podium. De jury is erg onder de indruk van het diepgravende vormonderzoek dat duidelijk aan de voorstelling ten grondslag heeft gelegen.

Mijn broer en ik (Pieter Verelst)

Kleinkunstenaar **Pieter Verelst** greep in de speelreeks op Theater Aan Zee de mogelijkheid aan om de grenzen tussen cabaret en theater af te tasten, en zijn materiaal in allerlei verschillende samenstellingen aan zijn publieken presenteren. Dit vindt de jury zeker prijzenswaardig, maar het leverde aan de andere kant ook een vrij onevenwichtige voorstelling op, waarin nog geen duidelijke toon of lijn is vastgelegd

(althans, die keren dat de jury de voorstelling is komen kijken). Verelst kan nog enkele basale keuzes maken over de toon of inhoudelijke insteek van *Mijn broer en ik*, en het lijkt de jury het meest interessant als hij de waanzin die hij toont bij de hallucinatiescène nog wat meer opzoekt: deze passage bevat een gevaarlijke onvoorspelbaarheid die het ontwikkelen waard is. Aan het centrale verhaal van de ten onrechte opgesloten broer weet Verelst ook een mooi einde te geven door het slotnummer dat hij op cello speelt.

A live performance (Stijn van Erp)

Stijn van Erp weet oprecht te ontroeren met een gedurfde performance, *A live performance*. Hij toont de kwetsbaarheid van een personage (of is hij het zelf?) dat zijn bijna autistische starheid doorbreekt in zijn hunkering naar contact. Dankzij een sterke opbouw en respectvolle houding weet Stijn zonder te forceren het publiek steeds een stapje dichterbij te brengen. De catharsis aan het einde weet het publiek niet zelden diep te ontroeren.

Body on (Tamar Blom/Kajetan Uranitsch)

Blom en Uranitsch weten in *Body On* een tegelijkertijd ontroerend, pijnlijk en hilarisch beeld van mannelijke seksualiteit neer te zetten. De eerste helft van de voorstelling benadrukt het absurde narcisme van de mannelijke seksbeleving – de overgave aan de repetitieve stootbewegingen, die nooit enige bevrediging lijken op te leveren, benadrukt uiteindelijk met name de onoverbrugbare eenzaamheid van de centrale figuren. In het tweede deel – na een prachtig intermezzo waarin de mannen tot dieren lijken te worden – ontstaat dan toch een intieme toenadering, die vanwege zijn dierlijkheid ook iets ontwapenends krijgt. De makers kozen een prachtige locatie voor hun performance op Theater Aan Zee: de verloederde heiligheid van de verlaten kapel vormt een rijke basis voor zowel de profane eerste helft als de tedere tweede helft van *Body On*.

SMALLTALK (Julie Cafmeyer/Joeri Heegstra)

Een voorstelling die zeer herkenbaar is in zijn eenvoud. De jury vond het een sterke keuze om *SMALLTALK* te strippen van alle theatraliteit en de tekst en situatie voor zich te laten spreken. Onder de small talk schuilt een diepere filosofie over het zoeken naar intimiteit, bevestiging willen en je plek opeisen. De spanning tussen de spelers lijkt soms erg op de achtergrond. Echter, deze afstandelijkheid van **Joeri Heegstra** tegenover **Julie Cafmeyer** versterkt de pijnlijkheid van haar pogingen tot toenadering.

Bildraum (Charlotte Bouckaert en Steve Salembier)

Vanaf het moment dat **Steve Salembier** de loods waar het publiek in zit nabouwt als maquette en de soundtrack van meeuwen en golven door de ruimte klinkt, worden we een andere wereld ingetrokken. **Charlotte Bouckaert** fotografeert de eenvoudige, witte modellen van gebouwen en ruimtes op zo'n nauwkeurige manier dat de maquettes tot leven komen. Met een kleine aanpassing veranderen de ruimtes in desolate taferelen.

De lege ruimtes worden opgevuld door flarden van gesprekken of omgevingsgeluiden, echo's van de gebeurtenissen die zich daar hebben afgespeeld. De abstractie van de beelden geeft het publiek de ruimte om een eigen verhaal te maken. Een zeer mooie, haast rituele samenkomst van architectuur, fotografie en performance.

Scarlet Anansi Ocloo (Gorges Ocloo)

Waar *The Goldberg Chronicles* wellicht qua vorm de meest ambitieuze voorstelling van het festival is, is **Scarlet Anansi Ocloo** dat op het inhoudelijke vlak. In de wervelwind van de eerste helft van de tekst stort **Ocloo** een koortsdroom vol verwijzingen en thema's over zijn publiek uit, die voor geen enkele toeschouwer volledig te ontwarren is. Maar dat is eigenlijk niet erg: door de uiteenlopende onderwerpen (die allemaal rond het concept van 'geweld' draaien) aan te stippen creëert de maker een associatieve moodboard, waarmee hij vooral ideeën en onverwachte combinaties in het hoofd van de toeschouwer opwekt. Door een sterke beeldtaal waarin hij Hilde Van Mieghem met blackface en zichzelf met whiteface opvoert, weet hij door de constant wisselende verhoudingen tussen de personages vragen over machtsverhoudingen op basis van ras, gender, continent op te roepen, terwijl dan ook de dynamiek tussen de regisseur en zijn muze op de achtergrond steeds meespeelt. De jury denkt dat het werk van Ocloo nog iets aan focus kan winnen, maar waardeert de manier waarop hij zijn interessante tekst beeldend weet te vertalen sterk.

De Meinhof/Medea

Dit ambitieuze collectief legt een link tussen Medea en Ulrike Meinhof, een van de leiders van de Rote Armee Fraktion. Dit intrigerende uitgangspunt komt nog niet volledig tot zijn recht, mede door de vele zijsprongen in de tekst, die op zichzelf interessant zijn maar de focus soms vertroebelen. De encenering zit vol mooie vondsten, zoals de geïmproviseerde kostuums waarbij een borstel op een helm een Griekse hoofdtooi wordt en een overheadprojector wordt gebruikt om in hoog tempo de historie van de RAF te vertellen. Deze stijl van 'knutseltoneel' sluit mooi aan bij de turnzaal waar de voorstelling speelt. Het sterke en ingetogen spel van Evelien Van de Maele staat in contrast met de uitbundige stijl van de andere acteurs die sterk inzetten op de lach. Een voorstelling die soms nog evenwicht en focus mist, maar veel sterke troeven in zich draagt.

Über-Ich (Michai Geyzen)

De spannende vorm getuigt van lef en resulteert in een zeer verrassende voorstelling. De snelheid van de wisseling van de scènes, de strakke uitvoering en de abstractie van de situatie zorgen voor een vliegende start. Als halverwege de psychologisering erin kruipt verliest de voorstelling iets van zijn onvoorspelbaarheid. Door de zeer sterke acteurs en de bijzonder mooie locatie weet **Über-Ich** toch tot het einde de aandacht vast te houden. De jury ziet in deze combinatie een beloftevol gezelschap en kijkt uit naar meer!

#BOS (Cie DeSnor)

De jonge honden van **Cie DeSnor** gaan er voluit voor. Met een aanstekelijke ongeremdheid en pakkend doorzettingsvermogen weten ze het publiek in te palmen. Hun ongetemde energie en spelplezier leiden soms tot schmieren, maar ze weten grotendeels de balans te houden tussen uitbundige scènes en ingetogen momenten. Het spelen met eenvoudig materiaal levert spannende momenten en prachtige beelden op, al dan niet met een vette knipoog naar andere theatermakers. **#BOS** is een ode aan de verbeelding en aan jongensachtige overmoed (ander woord?). Boys will be boys. We kijken al uit naar de volgende!

Aneckxander (Alexander Vantournhout/Bauke Lievens)

Alexander Vantournhout vindt samen met **Bauke Lievens** een zeer mooie balans tussen circus en performance. Centraal staat de zoektocht naar perfectie, telkens opnieuw beginnen na een mislukking, telkens de lat een stukje hoger leggen. *Aneckxander* is een uitputtingsslag op het lichaam, maar ook een herontdekking daarvan. De kleine knipoogjes naar de zinsbegoocheling van het circus zorgen voor een komische noot. Toch toont *Aneckxander* vooral een grote kwetsbaarheid. De melancholische pianomuziek ondersteunt het beeld van Alexander als een tragische harlekijn, met witte kraag en gebogen schouders, zichzelf steeds opnieuw op de proef stellend.

De Laureaten Theater TAZ#2015

TAZ-KBC Jongtheaterprijs - *Aneckxander* van Alexander Vantournhout/Bauke Lievens
Artes Jongtheaterschrijfprijs - *Solace* van Hannah De Meyer
Big in Belgium - *Bildraum* van Charlotte Bouckaert en Steve Salembier
Circuit X – *Kokokito* van Louis Vanhaverbeke
Jeugdjury Mu-zee-um - *Über-Ich* van Michai Geyzen en Laika
TAZ Publieksprijs - *Aneckxander* van Alexander Vantournhout/Bauke Lievens

Patrick Allegaert, David Bauwens, Ignace Cornelissen, Eddie Guldolf, Marijn Lems, Bert Peeters, Lisa Wiegel

Jury Jong Theater